

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 224/2013-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. apríla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti R., a. s., K., zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. D. B., s. r. o., K., konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľ'a JUDr. D. B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd v spojení s čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C/247/2009 a jeho uznesením z 25. októbra 2012, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti R., a. s., **o d m i e t a** ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. decembra 2012 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti R., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), doplnená podaniami doručenými 21. januára 2013 a 20. februára 2013, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) v spojení s čl. 144 ods. 1 ústavy a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C/247/2009 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“) a jeho uznesením z 25. októbra 2012 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“).

Sťažovateľka v sťažnosti a jej doplneniach okrem iného uvádza:

„Sťažovateľ je právnickou osobou podnikajúcou v oblasti poisťovníctva. Sťažovateľ sa ako žalobca v konaní vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 25 C 247/2009 domáha voči žalovanému P., a. s..., ochrany dobrej povesti právnickej osoby.

Konanie sa vedie na základe žaloby, ktorú podal žalobca dňa 21. 5. 2009, pričom až 25. 10. 2012 sa vo veci uskutočnilo prvé pojednávanie vo veci samej (keďže pojednávanie nariadené na deň 7. 6. 2012 bolo odročené bez prejednávania veci).

Žalobca ako dominus litis, podal na súde písomne ešte dňa 5. 6. 2012, t. j. pred prvým pojednávaním vo veci samej a teda vo fáze konania, v ktorej neprebehlo dosiaľ žiadne dokazovanie, o zmenu petitu žaloby. Je potrebné uviesť, že žalobca nepožiadaval súd o zmenu predmetu konania (ktorý ostal zachovaný, t. j. išlo stále o ochranu dobrej povesti žalobcu), ale len o zmenu znenia petitu žalobného návrhu.

Vzhľadom na to, že súd o podanom návrhu zo dňa 5. 6. 2012 nerozhodol do 60 dní (čo je povinnosť súdu podľa § 95 ods. 3 O. s. p.), žalobca petit upresnil a dňa 24. 09. 2012 opätovne v osobitnom podaní podal ďalší návrh na zmenu petitu žaloby. Z právneho hľadiska bolo podanie návrhu na zmenu žaloby dôvodné vzhľadom na novšiu judikatúru vzťahujúcu sa na daný typ sporu, ktorá medzičasom od podania žaloby v roku 2009 vznikla.

Okresný súd Košice I na pojednávaní dňa 25. 10. 2012 vyhlásil uznesenie, ktorým nepripustil zmenu petitu v zmysle písomného podania zo dňa 5. 6. 2012. O druhom návrhu na zmenu petitu uplatnenom v podaní zo dňa 24. 09. 2012 konajúci súd v zákonom predpísanej 60-dňovej lehote podľa § 95 ods. 3 O. s. p., ktorá márne uplynula dňa 26. 11. 2012, dodnes nerozhodol. Súd uznesenie o nepripustení zmeny návrhu odôvodnil tým, že žaloba bola podaná právnym zástupcom v roku 2009 a zmena žaloby dňa 5. 6. 2012. Z odôvodnenia postupu súdu teda vyplýva, že dôvodom, prečo súd zmenu petitu žaloby nepripustil, je plynutie času v spojení s osobou právneho zástupcu.“

Sťažovateľka ďalej argumentuje tým, že:

«Proti rozhodnutiu o nepripustení zmeny návrhu nie je v zmysle ust. § 202 ods. 3 písm. f) O. s. p. prípustné odvolanie. Jediným prípustným právnym prostriedkom nápravy je vzhľadom na § 202 ods. 3 písm. f) O. s. p. inštitút ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky.

Sťažovateľ podal proti zákonnej sudkyňi JUDr. M. M., konajúcej vo veci 25 C/247/2009, sťažnosť podľa ust. § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. predsedovi Okresného súdu Košice I, v ktorej namietal postup a rozhodnutie sudkyne o návrhu sťažovateľa na zmenu petitu na pojednávaní dňa 25. 10. 2012. Sťažovateľ teda proti predmetnému rozhodnutiu využil aj tento právny prostriedok. Rozhodnutie predsedu súdu o sťažnosti však neumožňuje dosiahnuť zrušenie predmetného rozhodnutia a nápravu porušených práv sťažovateľa. Z tohto dôvodu sa sťažovateľ za účelom ochrany svojich základných práv mohol obrátiť iba na Ústavný súd Slovenskej republiky.

Proti uvedenému uzneseniu nie sú prípustné riadne opravné prostriedky – odvolanie, ani mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, ani iné právne prostriedky nápravy. V konaní pred všeobecnými súdmi tak nemôže sťažovateľ dosiahnuť nápravu práv garantovaných Ústavou Slovenskej republiky, ktoré boli porušené uznesením Okresného súdu Košice I vyhláseným na pojednávaní dňa 25. 10. 2012 v konaní pod sp. zn. 25 C/247/2009, pretože nemá žiadne opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv účinne poskytuje v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

V danej veci sťažovateľ napáda ústavnosť rozhodnutia s postupu Okresného súdu Košice I, ktorým bolo rozhodnuté o nepripustení návrhu na zmenu petitu žaloby.

Sťažovateľ má právo namietať porušenie svojich základných práv uznesením Okresného súdu Košice I vyhláseným na pojednávaní dňa 25. 10. 2012 a postupom súdu v konaní pod sp. zn. 25 C/247/2009. Sťažovateľ toto svoje právo uplatňuje podaním sťažnosti, ktorou namieta porušenie svojich základných práv týmto uznesením Okresného súdu Košice I.

V okolnostiach prípadu sťažovateľ namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s právom na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd v spojení s čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej v texte namietané práva spolu označené aj ako „základné práva“) Okresný súd Košice I postupoval a rozhodoval v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C/247/2009 v rozpore s namietanými základnými právami sťažovateľa.

Ústavný súd Slovenskej republiky má v konaní o sťažnostiach subsidiárnu právomoc rozhodnúť iba o veciach, o ktorých nerozhoduje iný súd. V okolnostiach prípadu sťažovateľ žiada Ústavný súd, aby zabezpečil ochranu jeho vyššie označeným právam podľa Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj len „Ústava“), Listiny základných práv a slobôd (ďalej aj len „Listina“) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej aj len „Dohovor“). Sťažovateľ sa uchádza o ochranu svojich základných práv porušených postupom Okresného súdu Košice I. Taká ochrana patrí k veciam, ktoré podliehajú ochrane Ústavným súdom.»

Sťažovateľka napokon vyjadrila názor, že „Dôvody, pre ktoré súd so zmenou žaloby nesúhlasil (vyššie zmienené plynutie času v spojení s osobou právneho zástupcu) sa so zákonnými dôvodmi nezhodujú.

V okolnostiach prípadu žiadna zo zákonom predpísaných podmienok nebola splnená, a teda súd nezákonne rozhodol o nepripustení zmeny petitu žalobného návrhu, keďže

- pred 5. 6. 2012 (pred podaním prvého návrhu na zmenu petitu), ako aj pred 24. 09. 2012 (pred podaním druhého návrhu na zmenu petitu) sa vo veci samej nekonalo

žiadne pojednávanie, teda ani nebolo vykonané dokazovanie, ktoré by nemohlo byť podkladom pre ďalšie konanie, a

- návrh na zmenu petitu a napadnuté rozhodnutie o jeho nepripustení boli podané/vyhlásené pred prvým pojednávaním vo veci samej a pred prednesením žalobného návrhu a

- navrhovaná zmena petitu žiadnym spôsobom nemení predmet konania, ktorý je rovnaký – ochrana dobrej povesti žalobcu, a

- nejde o prípad, že by na konanie o zmenenom petite bol príslušný iný súd...

Rozhodnutie o nepripustení zmeny žaloby založil súd na takých dôvodoch, ktoré dôvodom pre takéto rozhodnutie byť nemôžu, a to nielen v zmysle výslovného znenia ust. § 95 ods. 2 O. s. p., ale aj v zmysle vyššie uvedenej ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Pokiaľ súd odôvodnil nepripustenie zmeny žaloby časovým odstupom medzi podaním návrhu na zmenu petitu žaloby a podaním žaloby, je takýto dôvod v zmysle ust. § 95 O. s. p. bez ďalšieho neprípustný a nezakladá predpoklad na zamietnutie návrhu na zmenu žaloby. Ide o zjavne svojvoľný a neodôvodnený záver súdu, ktorý je ústavne neudržateľný.“

Sťažovateľka poukazuje aj na to, že „dĺžka času, ktorý uplynul od podania žaloby dňa 21. 5. 2009 do dňa 25. 10. 2012, kedy súd zmenu žaloby nepripustil, bola podmienená aj súdnou aktivitou, resp. nečinnosťou súdu, keď prvé pojednávanie vo veci súd vytýčil až na deň 7. 6. 2012, t. j. po vyše troch rokoch od začatia konania. Na túto okolnosť Okresný súd Košice I vôbec neprihliadol.“

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s právom sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd v spojení s čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo sťažovateľa na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutím Okresného súdu Košice I vyhláseným

na pojednávaní dňa 25. 10. 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C/247/2009 porušené boli.

2. Právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v konaní vedenom pred Okresným súdom Košice I pod sp. zn. 25 C/247/2009 porušené bolo.

3. Uznesenie Okresného súdu Košice I vyhlásené na pojednávaní dňa 25. 10. 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 247/2009 sa ruší a vec sa vracia Okresnému súdu Košice I na ďalšie konanie.

4. Okresnému súdu Košice I sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C/247/2009 konal bez zbytočných prietahov.“

Okrem uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby jej ústavný súd priznal aj úhradu trov konania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa tohto ustanovenia návrhy, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy, návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Odmietnuť môže aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny v spojení s čl. 144 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu o neprípustení zmeny petitu žaloby a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy okrem iného znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie, prípadne pre jej neprípustnosť (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou

podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity zahŕňa okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

V predmetnej veci sťažovateľka namieta, že okresný súd uznesením sp. zn. 25 C 247/2009 vyhláseným na pojednávaní konanom 25. októbra 2012, ktorým nepripustil zmenu petitu žaloby v zmysle jej podania z 5. júna 2012, a postupom, ktorý prechádzal jeho vydaniu, porušil jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny v spojení s čl. 144 ods. 1 ústavy a jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľka poukazuje na to, že „*Okresný súd Košice I nepripustil zmenu žaloby bez toho, aby na takéto rozhodnutie boli zákonom (ust. § 95 ods. 1, 2 O. s. p.) stanovené podmienky, resp. dôvody, ktoré súd uviedol, nie sú predpokladom pre takéto rozhodnutie. Takýmto postupom súd porušil právo sťažovateľa na prístup k súdu a základné právo na súdnu ochranu.*“.

Podľa sťažovateľky „*ide o zjavne svojvoľný a neodôvodnený záver súdu, ktorý je ústavne neudržateľný*“.

Napadnuté rozhodnutie okresného súdu je rozhodnutím o nepripustení zmeny návrhu, nejde teda o meritórne ani o konečné rozhodnutie, dôsledkom ktorého by bolo právoplatné skončenie veci, prípadne zastavenie súdneho konania. Aj keď z formálneho hľadiska je napadnuté uznesenie právoplatným rozhodnutím, konanie medzi sťažovateľkou ako navrhovateľkou a odporkyňou vedené pod sp. zn. 25 C 247/2009 ďalej pokračuje.

Podľa názoru ústavného súdu namietanie nesprávnosti (nezákonnosti) a arbitrárnosti napadnutého uznesenia ako rozhodnutia rýdzo procesnej povahy, ktoré i samotný Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“) nepovažuje za natolko významné, keďže proti nemu z dôvodu urýchlenia konania nepripúšťa opravný prostriedok [§ 202 ods. 3 písm. f) OSP], ako aj skutočnosť, že povaha takéhoto rozhodnutia nebráni prerokovaniu veci a poskytnutiu riadnej ochrany právam sťažovateľky, nemôže byť samo osebe dôvodom na namietanie porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Okresný súd v danom prípade neodmietol sťažovateľke poskytnutie súdnej ochrany, jej návrhom na zmenu petitu žaloby sa zaoberal a rozhodol o ňom, aj keď nie v súlade s jej predstavami. Nepripustenie zmeny žalobného návrhu nebráni sťažovateľke domáhať sa svojich práv, keďže súd v prípade nepripustenia takejto zmeny pokračuje v konaní o pôvodnom návrhu (§ 95 ods. 2 OSP), v ktorom sa sťažovateľka ako navrhovateľka môže domáhať svojho nároku na ochranu dobrej povesti právnickej osoby. Samotná sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že rozhodnutie o nepripustení zmeny petitu žaloby iba môže, t. j. nemusí mať vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Ústavný súd pre úplnosť dodáva, že z vyžiadaného súvisiaceho súdneho spisu zistil, že okresnému súdu bolo 7. februára 2013 doručené dovolanie sťažovateľky proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 Co/381/2012 zo 7. decembra 2012 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“), ktorým bolo odvolanie sťažovateľky proti napadnutému uzneseniu okresného súdu o nepripustení zmeny petitu žaloby odmietnuté pre neprípustnosť.

Sťažovateľka mala a aj bude mať v ďalšom štádiu konania pred okresným súdom (po rozhodnutí o jej dovolaní proti uzneseniu krajského súdu), resp. v odvolacom konaní a následne prípadne aj pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky možnosť uplatniť ochranu označených práv, ako aj svoju argumentáciu týkajúcu sa skutkovej a právnej stránky predmetnej veci, z čoho vyplýva, že má ešte k dispozícii iný právny prostriedok ochrany tých práv, ktorých porušenie namieta vo svojej sťažnosti. V právnej veci sťažovateľky sa súdne konanie nachádza v štádiu prvostupňového konania a okresný súd v ňom bude vykonávať ďalšie dokazovanie na účel objasnenia skutkového stavu veci.

K vykonávaniu dôkazov sa sťažovateľka bude môcť v konaní pred okresným súdom vyjadriť za tých istých podmienok, ako druhý účastník konania na strane odporcu. Sťažovateľka má k dispozícii všetky procesné oprávnenia, ktoré jej priznáva Občiansky súdny poriadok, teda aj právo na riadne opravné prostriedky v prípade neúspechu pred okresným súdom a tiež právo využiť za splnenia zákonom ustanovených podmienok mimoriadne opravné prostriedky proti právoplatnému rozhodnutiu vo veci samej, pokiaľ by vyznelo v jej neprospech.

Sťažovateľke napokon nič nebráni, aby v budúcnosti napadla sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy aj konečné rozhodnutie, ktoré bude v jej právnej veci vydané, t. j. rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktoré jej zákon na ochranu jej práv účinne poskytuje, a to v prípade, ak dospeje k záveru, že v dôsledku tohto rozhodnutia boli porušené jej ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantované práva alebo slobody. Najskôr teda musí prebehnúť celé konanie až do štádia meritórneho právoplatného rozhodnutia všeobecných súdov a až potom sa sťažovateľke naskytne možnosť na eventuálne podanie sťažnosti ústavnému súdu.

Ústavný súd už vyslovil, že nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom nahradzoval ústavný súd svojím vstupovaním a ingerenciou do dosiaľ meritórne neskončeného konania. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľa až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nemajú možnosť namietaný protiústavný stav napraviť (m. m. IV. ÚS 322/09).

Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry ústavný súd ďalej poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) a právo na spravodlivé súdne konanie sú zásadne „výsledkové“, to znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí v danej veci od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03) obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr.

Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. júna 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd už v rámci svojej predchádzajúcej judikatúry taktiež vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06). V nadväznosti na to ústavný súd poukazuje na to, že v rámci konania o sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie právoplatne skončilo (IV. ÚS 254/2011). Samotné uznesenie o nepripustení zmeny petitu žaloby, keď prístup sťažovateľky k súdu zostáva zachovaný, nemožno hodnotiť ako postup protiústavný len preto, že sťažovateľkinmu návrhu nebolo okresným súdom vyhovené.

Ústavný súd nezistil žiadne dôvody na pripustenie výnimky zo zásady, že spravodlivosť konania pred všeobecnými súdmi možno posudzovať len vo vzťahu k právoplatne skončenému konaniu, t. j. ku konaniu ako celku, ale nie k jeho jednotlivým častiam, ako sa sťažovateľka zjavne nesprávne domnieva. Pokiaľ by ústavný súd vecne preskúmal sťažnosť predtým, než o veci samej definitívne rozhodne príslušný súd, mohol by zasiahnuť do rozhodovania všeobecných súdov a nedodržel by princíp subsidiarity sťažnosti ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd v nadväznosti na uvedené konštatuje, že sťažnosť bola za danej procesnej situácie podaná predčasne. Sťažovateľka totiž bude mať, resp. má možnosť uplatniť ochranu svojich práv v ďalšom konaní pred všeobecnými súdmi.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ

oprávnený podľa osobitných predpisov. Vzhľadom na to sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale ju pri predbežnom prerokovaní v tejto časti odmietol ako neprípustnú (predčasne podanú) podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

V súvislosti s tým ústavný súd pripomína, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľke na ochranu jej základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnená podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Účinným právnym prostriedkom nápravy v súvislosti s námietkou zbytočných prietáhov v napadnutom konaní je podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04) podanie sťažnosti predsedovi okresného súdu podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“).

Zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti...“. Podľa § 64 ods. 3 zákona o súdoch „Ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme

a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky.“.

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil dovtedajší protiprávny stav zapríčinený neprerokovaním veci bez zbytočných prietahov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označený právny prostriedok, ktorý mal k dispozícii podľa zákona o súdoch, alebo ak preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd na okresnom súde zistil, že predseda okresného súdu vyhodnotil sťažnosť na zbytočné prietahy v konaní podanú 5. decembra 2012 právnym zástupcom sťažovateľky ako neprípustnú a odložil ju z dôvodu, že sa týka inej osoby, než ktorá ju podala, pričom sťažovateľka tento záver predsedu okresného súdu nenamietala.

Ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre (napr. IV. ÚS 26/2012, IV. ÚS 93/2012) na požiadavke využitia prostriedkov nápravy v zmysle § 62 a nasl. zákona o súdoch na orgáne štátnej správy dotknutého súdu v zásade už netrvá v prípadoch, keď dĺžka napadnutého konania v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu bola už *prima facie* zjavne neprimeraná, čo však v konkrétnych okolnostiach danej veci nemožno podľa jeho názoru bez ďalšieho jednoznačne konštatovať.

Ústavný súd ďalej zistil, že samotná sťažovateľka podala 7. januára 2013 ďalšiu sťažnosť na zbytočné prietahy v napadnutom konaní adresovanú predsedovi okresného súdu, avšak táto sťažnosť bola uplatnená až po podaní sťažnosti ústavnému súdu (27. decembra 2012).

Za týchto okolností považuje ústavný súd sťažnosť sťažovateľky zo 7. januára 2013 na prietahy v konaní iba ako formálny úkon, ktorému nemožno pripísať účinky, ktoré by

inak takáto sťažnosť mohla mať, ak by predseda okresného súdu dostal primeraný časový priestor na prijatie príslušných opatrení na účel nápravy a odstránenia protiprávneho stavu zapríčineného nečinnosťou alebo neefektívnou činnosťou (IV. ÚS 78/07, IV. ÚS 59/08, IV. ÚS 27/09).

Ústavný súd v súvislosti s namietaným postupom okresného súdu, ktorým malo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zastáva názor, že sťažnosť bola ústavnému súdu podaná predčasne, a to v čase, keď ešte nebolo možné dospieť k záveru, že by vyčerpanie právneho prostriedku, ktorý zákon o súdoch sťažovateľke účinne poskytuje na ochranu jej základných práv a slobôd, bolo bezúspešné a neprinieslo ňou sledovaný cieľ.

Ústavný súd navyše dodáva, že predseda okresného súdu v odpovedi sp. zn. Spr 3/13 z 13. februára 2013 na jemu adresovanú sťažnosť okrem iného uviedol, že zákonnú sudkyňu na procesný postup, ktorý je v rozpore so zákonom, upozornil, prikázal jej *„vo veci konať plynulo, efektívne a bez ďalších prieťahov“* a vec bude sledovať do jej právoplatného skončenia.

Aj vzhľadom na uvedené bolo potrebné sťažnosť sťažovateľky aj v časti týkajúcej sa namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní odmietnuť ako neprípustnú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Pokiaľ sťažovateľka tvrdí, že k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov došlo v dôsledku opakovaného *„porušenia povinnosti súdu uloženej zákonom v § 95 ods. 2 O. s. p. rozhodnúť o návrhu žalobcu v 60-dňovej lehote“*, ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej pojem *„zbytočné prieťahy“* obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne aj pojem v *„primeranej lehote“* obsiahnutý v čl. 6 ods. 1 dohovoru) je pojem autonómny, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na v zákone ustanovené lehoty na vykonanie toho-ktorého úkonu súdu alebo iného štátneho orgánu. Pri posúdení, či došlo, alebo nedošlo k porušeniu práva

na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd na takéto lehoty síce prihliada, ale ich nedodržanie automaticky nevyvoláva porušenie uvedeného základného práva, pretože aj v týchto prípadoch sú rozhodujúce všetky okolnosti danej veci. Porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov v zmysle citovaného článku ústavy nemožno preto vyvodzovať len zo skutočnosti, že štátny orgán dôsledne nepostupoval v zákonom ustanovených lehotách (I. ÚS 86/02).

Keďže ústavný súd s'ťažnosť ako celok odmietol (z dôvodu uvedeného v enunciacii svojho rozhodnutia), nepovažoval za dôvodné zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej obsiahnutými.

Ústavný súd napokon dodáva, že toto rozhodnutie v časti namietajúcej porušenie základného práva s'ťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom predpísaných náležitostí s'ťažovateľka v tejto veci za predpokladu, že by v ďalšom priebehu napadnutého konania dochádzalo k zbytočným priet'ahom, predložila ústavnému súdu novú s'ťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. apríla 2013